

Protocol fysiek beperkend handelen

Naam school: Panta Rhei College

Datum vaststelling: juli 2018

Datum vaststelling MR: 8 november 2018

Inleiding

In het Schoolveiligheidsplan van Attendiz besteden we in paragraaf 5.1 aandacht aan het feit dat ondanks het geheel aan preventieve maatregelen, het soms noodzakelijk kan zijn om te handelen in geval van bijv. agressie op scholen. We verwijzen naar verschillende protocollen, waaronder het protocol fysiek ingrijpen. Dit protocol dient als vervangend protocol daarvan. We baseren ons bij dit op onze school toegesneden protocol op de Richtlijn Fysiek beperkend handelen en / of vrijheid beperkende maatregelen binnen het onderwijs, zoals dat door School & Veiligheid, het Nederlands Jeugdinstituut en het Landelijk Expertise Centrum Speciaal Onderwijs in juni 2017 is vastgesteld.

In de praktijk doen zich situaties voor waarin fysiek beperkend handelen noodzakelijk is, omdat er een onveilige situatie ontstaat voor de leerling zelf, medeleerlingen, personeelsleden en / of bezoekers.

Het is in die situaties noodzakelijk om te handelen. Daarvoor moet de school de voorwaarden, regels en afspraken vastleggen in een protocol. Het is belangrijk te realiseren dat er vooraf geen kant en klaar advies of plan kan worden opgesteld over hoe te handelen in alle situaties. Iedere situatie is anders, ieder kind is anders en iedere keer maakt een professional op basis van opgedane kennis en ervaring een professionele afweging hoe te handelen in deze specifieke situaties.

De volgende uitgangspunten zijn leidraad:

- Vrijheidsbeperking (en onvrijwillige zorg)

Het uitgangspunt is om geen of zo weinig als mogelijk vrijheidsbeperking (of onvrijwillige zorg) toe te passen. Subsidiariteit, proportionaliteit en effectiviteit van de genomen maatregelen moeten in acht worden genomen. Subsidiariteit betekent dat de gekozen maatregel noodzakelijk en het minst ingrijpend is. Proportionaliteit houdt in dat de maatregel niet zwaarder is dan strikt noodzakelijk en past bij de ernst van de situatie. Effectiviteit betreft de verwachting dat de gekozen maatregel effectief is.

- Evalueren van vrijheidsbeperking (en onvrijwillige zorg)

De genomen maatregelen moeten worden geëvalueerd na afloop of gedurende de maatregel indien deze langdurig van aard is. Aan de hand van de evaluatie wordt bepaald of de maatregel moet worden bijgesteld. Per evaluatiemoment wordt bepaald wie er bij aanwezig moeten zijn.

1. Communicatie met onze interne samenwerkingspartner

Het protocol Fysiek Beperkend Handelen is opgenomen in de informatiemap die aan interne partners (BINK,AT-zorg), stagiaires en andere tijdelijke mensen in de school die met leerlingen werken wordt aangeboden. Na het doornemen van de map ondertekend de persoon een formulier waarop staat dat hij/zij bekend is met de inhoud van de map en zich hieraan confirmeert.

2. Definitie van gedrag en maatregel

De doelgroepen van de Attendiz-scholen bestaan uit leerlingen met een grote diversiteit aan gedragskenmerken. Deze gedragskenmerken uiten zich in een breed scala van zeer teruggetrokken gedrag tot intimiderend of agressief gedrag. Door hun gedragsproblemen, maar ook door hun normale leeftijdsontwikkeling, kunnen conflictsituaties ontstaan die leiden tot onveilige situaties. Deze onveilige situaties kunnen betrekking hebben op de leerling zelf, andere leerlingen en personeelsleden. Fysiek ingrijpen is nooit een middel op zich. Er zijn altijd stappen aan voorafgegaan en er zullen altijd acties op volgen om soortgelijke situaties in de toekomst te voorkomen. Alle personeelsleden van het PRC hebben de ABC-training gevolgd, waarbij aandacht wordt besteed aan het herkennen, voorkomen en begeleiden van alle vormen van agressie en geweld. Deze training is gericht op het adequaat reageren op gedragskenmerken in verschillende fases teneinde agressie en fysiek ingrijpen te voorkomen. Alleen als het gedrag van de leerling zijn/haar eigen fysieke veiligheid of de fysieke veiligheid voor betrokkenen in de directe omgeving bedreigt zullen wij Fysiek ingrijpen. De Controle Fysieke Beheersing (CFB) techniek wordt jaarlijks herhaald. Bij fysiek ingrijpen worden ouders geïnformeerd en uitgenodigd voor een evaluatiegesprek op school.

Begrippen:

Fysiek ingrijpen: het vastpakken en -houden van een leerling en wanneer nodig het weggeleiden van een leerling uit een situatie met behulp van vasthouden. Hierbij worden CFB technieken toegepast.

CFB technieken: Een methode om geweld op een respectvolle manier te weren.

Proportioneel: het vastpakken en -houden van leerling op een manier die past bij het gedrag van de leerling, die past bij het doel dat beoogd wordt met de ingreep en die nooit langer duurt dan noodzakelijk is.

Agressie en geweld: scheldpartijen, bedreigingen, vernederingen, pesten, slaan, schoppen, spugen en overrompeld worden. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen fysiek, psychisch en verbaal geweld.

Onveilige situatie: Die situatie waarbij fysiek geweld gericht op materialen of personen aan de orde is of die door het laten bestaan van de situatie vrijwel zeker zal leiden tot fysiek geweld.

3. Communicatie met ouders.

De informatie over fysiek beperkend handelen is opgenomen in de schoolgids deel B. Als er sprake is geweest van fysiek beperkend handelen worden de ouders hierover geïnformeerd. Als de veiligheid van een medeleerling in het geding is geweest worden ook de ouders van deze leerling hierover geïnformeerd. Het uitgangspunt is dat er zo snel mogelijk na het incident contact wordt gezocht met ouders/verzorgers.

4. Proportionaliteit en subsidiariteit

Professionals zijn bekend met de wijze waarop zij fysiek- en/of vrijheid beperkend mogen handelen. Dit betekent dat zij tot in detail bekend zijn met de afspraken in het veiligheidsplan en dit protocol en getraind zijn en blijven met betrekking tot fysiek handelen. Zij kunnen hun handelen achteraf verantwoorden.

Indien een fysiek- en/of vrijheid beperkende handeling wordt uitgevoerd, dan gelden hierbij de volgende uitgangspunten:

- a. De handeling is noodzakelijk en het minst ingrijpend
- b. De handeling is niet zwaarder dan strikt noodzakelijk en past bij de ernst van de situatie
- c. Het is de verwachting dat de gekozen handeling effectief is
- d. De professional maakt aan de leerling (naar vermogen) duidelijk wat de reden is voor het fysiek- en/of vrijheid beperkend handelen en maakt duidelijk wat de duur ervan is
- e. De professional legt, indien nodig, uit aan andere leerlingen waarom de handeling is uitgevoerd.

5. Taakverdeling

Het bevoegd gezag van de school is verantwoordelijk, ook voor het handelen van het personeel dat zij toelaat in de klas. Medewerkers die in loondienst zijn van stichting Attendiz en die de ABC-training hebben gehad, zijn bevoegd om fysiek beperkend te handelen.

Daar waar fysiek ingrijpen noodzakelijk is, wordt zoveel mogelijk een tweede personeelslid gevraagd om te ondersteunen. Dit heeft meerdere redenen:

- Een tweede personeelslid kan de-escaleren werken.
- De personeelsleden kunnen van elkaar zien of de emotionele betrokkenheid niet te groot wordt.
- Met twee personeelsleden is de kans op een worstelpartij waarbij leerling en/of personeelslid elkaar letsel aanbrengen minder groot.

6. Melding en verantwoording

Er vindt altijd melding en verantwoording plaats. Dit gebeurt in het leerlingvolgsysteem SOMtoday. 1x per maand worden de meldingen geïnventariseerd en geanalyseerd en naar gelang de uitkomst bij de teamvergadering besproken (als interactie met het team van belang is) of in 'Mededelingen' opgenomen.

7. Evaluatie

Als een professional in de praktijk fysiek- en of vrijheidsbeperking heeft gehandeld, moet deze praktijksituatie altijd met betrokkenen worden geëvalueerd. Doordat een professional verantwoording aflegt over de uitgevoerde handeling of maatregel, feedback krijgt op het handelen en hierover in gesprek gaat, leren alle betrokken van de situatie.

Op het Panta Rhei College zijn twee geschoolde opvangcoaches. Na een agressieincident gaat de opvangcoach met de betreffende collega ('s) in gesprek en gaat na of er verdere opvang nodig is.

De evaluatie en eventuele daaruit vloeiende acties worden opgenomen in de schoolgids deel C.

8. Nazorg

Een incident dat leidt tot fysiek optreden kan ingrijpend zijn voor alle betrokkenen. Het is van belang voldoende aandacht te hebben voor ondersteuning van betrokkenen.

De taken en verantwoordelijkheden liggen na een agressie incident bij:

- Directe collega's
- Leidinggevende
- Opvangcoaches

Taken directe collega's

Bieden van eerste acute opvang aan de betrokken collega. Steun bieden aan collega; Centraal staat het bieden van emotionele en praktische steun plus het peilen van de behoefte. Vervolgens het informeren van de opvangcoaches en directie .

Taken leidinggevende:

Steun bieden aan collega na een agressie incident onder andere opvang te organiseren en voortgang te bewaken. Creëren van een veilige werkplek, onder andere heldere afspraken. Afstemmen met de opvangcoaches. Contact opnemen met ouders en een evaluatiegesprek op school voeren met alle betrokkenen.

Taken van de opvangcoaches:

Opvang bieden (hoeft geen acute opvang te zijn) en nazorg.
Opvanggesprekken onderhouden
Eventueel verwijzen naar professionele hulpverlening
Afstemmen met directie

9. Klachten

Ook als er duidelijke afspraken zijn gemaakt over de communicatie met ouders en leerling, proportionaliteit en subsidiariteit, taakverdeling, verantwoording en nazorg, is het mogelijk dat er een klacht wordt ingediend. Hierbij treedt de klachtenregeling van Attendiz in werking.

10. Professionalisering

Om veilig fysiek in te grijpen, is het noodzakelijk dat professionals deskundig zijn. Een goed veiligheidsbeleid voorziet in het op maat toespitsen van trainingen hierin. De Attendiz Academie voorziet in facultatieve trainingen voor individuele medewerkers, passend in het Attendiz Veiligheidsbeleid. De personeelsleden in loondienst van Het Panta Rhei College hebben gezamenlijk de ABC-training gevolgd en met goed gevolg afgerond. Zij zijn getraind in het herkennen, voorkomen en begeleiding van vormen van agressie en geweld. Minimaal 1x per schooljaar komen de ABC- en CFB technieken op een studiedag aan de orde en worden de incidenten geëvalueerd.

Bijlage 1 – Richtlijn voor fysiek ingrijpen

	Leerling is wel aanspreekbaar	Leerling is niet aanspreekbaar
Leerling werkt wel mee	Geen fysiek ingrijpen nodig	Geen fysiek ingrijpen nodig; Kans op fysiek ingrijpen wel aanwezig
Leerling werkt niet mee	Door communicatie en proportioneel fysiek ingrijpen tot meewerken bewegen Gebruik grepen en ondersteun verbaal. Grijp met minimaal 2 personen in. Spreek af wie	Extreme escalatie: Proportioneel fysiek ingrijpen. Contact blijven zoeken. Zorg dat omgeving veilig is, zowel

	<p>leider is. Naar rustige ruimte brengen, blijf bij leerling. Bespreek na met leerling.</p>	<p>medeleerlingen als collega's als jijzelf. Haal hulp waar nodig. Bel aanwezig directie. Directie zet stappen.</p>
Nazorg	<p>Probleem opgelost: 1 Meld voorval in incidentenregistratie 2 Licht iemand van CVB kort in. 3 Neem <u>telefonisch</u> contact op met ouders of groepsleiding om voorval te melden.</p>	<p>Probleem opgelost: 1 Meld in incidentenregistratie 2 Denk aan nasleep escalaties voor personeel en leerlingen. Bespreek wat er is gebeurd. (zie protocol nazorg) 3 Meld aan ouders of groepsleiding 4 Gesprek organiseren met betrokkenen.</p> <p>Eventueel verwijdering/schorsing van school (zie protocol)</p>

Aanpak:

- het personeelslid beoordeelt of er sprake is van een onveilige situatie.
- het personeelslid beoordeelt of fysiek ingrijpen nodig is.
- het personeelslid handelt volgens de uitgangspunten.

Afhandeling:

- de leerling wordt tot rust gebracht.
- in samenspraak met de directeur of degene die hem vervangt zal er oog zijn voor en zullen er acties worden ondernomen richting:
  - o de leerling zelf
  - o betrokken anderen.
  - o getuigen.
  - o leerkrachten die betrokken waren bij het conflict.
  - o de ouders/verzorgers.

